

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Stibrála a soudců JUDr. Ivy Hubáčkové a JUDr. Miroslava Stoklasy ve věci žalobce **Vladimíra J.**, bytem xxx, xxx, zastoupeného JUDr. Jaromírem Kyzourem, advokátem, sídlem v Praze 1, Národní 58/32, proti žalované **České republice-ministerstvu spravedlnosti**, sídlem v Praze 2, Vyšehradská 16, o **101.800 Kč s příslušenstvím**, k odvolání obou účastníků proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 č. j. 42 C 75/2014-57 z 2.října 2015,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu I. stupně s e ve výroku II. m ě n í tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci ještě 1.800 Kč s úrokem z prodlení 8,05% od 17. 3. 2014 do zaplacení, jinak s e ve výrocích I., II. a IV. p o t v r z u j e .
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce i žalovaná podali včasné odvolání proti rozsudku soudu I. stupně, kterým bylo žalované uloženo zaplatit žalobci 24.000 Kč s úrokem z prodlení (výrok I.), ohledně částky 77.800 Kč s úrokem z prodlení byla žaloba zamítnuta (výrok II.). Ohledně 2.600 Kč bylo řízení pravomocně zastaveno. Dále soud rozhodl též o nákladech řízení (výrok IV.).

Žalobce se odvolal proti zamítavému výroku. Ztotožnil se se soudem I. stupně v tom, že namísto bylo poskytnout mu zadostiučinění v penězích, ovšem jeho výše nebyla adekvátní. Soud pochybil v tom, že jako základ pro výpočet použil stený mechanismus, jako při odškodnění nepřiměřené délky řízení. To je s ohledem na názor vyslovený v rozhodnutí

nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2256/2011 nesprávné. Výše zadostiučinění neodpovídá intenzitě újmy. Došlo k nenávratnému poškození života žalobce v důsledku toho, že s ním dcera přerušila kontakt. Stíhání vnímal zvláště úkorně. Nejprve byl uznán vinným trestním příkazem, poté absolvoval několikahodinové hlavní líčení v němž byl vyslýchán. Zproštěn byl z důvodu dle § 226 písm. a) tr. řádu, tedy že se nestal skutek, pro který byl stíhán. I to má význam pro posouzení míry zásahu do osobnosti žalobce. Dále poukazoval na to, jak stíhání vnímal sám a jeho okolí. Nesouhlasil také s tím, že mu nebyla přiznána částka 1.800 Kč na nákladech trestního řízení, neboť i tento úkon byl nezbytný. Navrhl rozsudek změnit tak, že mu žalovaná zaplatí ještě 77.800 Kč s úrokem z prodlení.

Žalovaná podala odvolání do výroku vyhovujícího. Forma zadostiučinění nebyla odpovídající. A to i pro nesprávně skutkové zjištění ohledně toho, jak byla osoba žalobce stíháním dotčena. Soud čerpal své závěry jen z účastnického výslechu žalobce, ačkoli tento důkaz neměl být prováděn, protože tuto skutečnost bylo lze prokázat jinak. Z lékařské zprávy ohledně progresu nemoci žalobce nevyplývá, že by se jeho zdravotní stav zhoršil právě v době trestního stíhání. Zhoršení vztahu žalobce s dcerou nebylo prokázáno. Dostačujícím proto bylo pouhé konstatování porušení práva, jehož se žalobci dostalo již před zahájením řízení. V tomto směru navrhla rozsudek změnit a rozhodnout, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odvolací soud přezkoumal rozsudek v rozsahu dotčeném odvoláním dle §§ 212, 212a odst. 1, 5 o. s. ř. a shledal, že je převážně správný.

Žalované lze dát zčásti za pravdu ve výhradách proti zjištěnému skutkovému stavu. Zhoršení vztahů mezi žalobcem a jeho dcerou sice z jeho účastnické výpovědi vyplývá, ani z ní ovšem nelze dovodit, že k němu došlo právě z důvodu trestního stíhání žalobce. Jinými důkazy toto tvrzení prokázáno nebylo (samotná dcera vyslechnuta nebyla). Pokud jde o zhoršení zdravotního stavu žalobce, ze zprávy MUDr. Š. nevyplývá, že by k němu mělo dojít právě v době trestního stíhání žalobce či v souvuvilosti s ním. V tomto směru je správa jen obecná. Jestliže ovšem soud I. stupně toto zjištění učinil z účastnické výpovědi žalobce (které uvěřil), nelze mu to vytýkat. Samotný účastnický výslech v případě, že jím má být prokazováno vnímání trestního stíhání osobou účastníka, je namístě (jde o přímý důkaz). Jiné důkazy (např. výpovědi osob blízkých účastníkovi apod.) budou často mít povahu pouze důkazů nepřímých – bude z nich možno čerpat to, jak se účastník choval, co říkal, jak se jevil apod. Nebylo rovněž prokázáno tvrzení, že by žalobce vnímal trestní stíhání zvláště úkorně.

Odvolací soud se dále neztotožňuje se závěrem soudu I. stupně, že žalobci hrozil vysoký trest. Skutek pro který byl stíhán byl sice postižitelný trestem odnětí svobody v rozmězi 1-5 let, avšak žalobce si mohl předběžný názor na výši trestu udělat již z trestního příkazu (trest jednoho roku odnětí svobody s odmíněným odkladem na 2 roky).

Jinak byly rozhodné skutečnosti soudem I. stupně řádně zjištěny a vychází z nich (s korekcemi výše zmíněnými) i soud odvolací.

Odvolání žalobce je důvodné ohledně částky 1.800 Kč s úrokem z prodlení. Další nahlížení do spisu v rámci obhajoby v trestním řízení není uvedeno ve výčtu úkonů právní služby v § 11 odst. 1 vyhl. č. 177/96 Sb., v platném znění. Vyhláška nicméně počítá s tím, že prostudování spisu může trvat delší dobu a umožňuje jako úkon počítat každé započaté 2 hodiny. Odvolací soud nevidí významnější rozdíl mezi situací, kdy studium spisu bude trvat více než 2 hodiny a situací, kdy bude rozděleno do dvou termínů při stejné době. Kromě toho, výčet uvedený v § 11 odst. 1 vyhlášky není konečný. Podle odst. 3 téhož ustanovení náleží advokátu odměna též za úkony neuvedené v odst. 1 a 2, a to jako za úkony nejbliže podobné. V daném případě úkon proveden byl a zástupci za něj náleží odměna i paušální náhrada, ať již dle § 11 odst. 1 písm. f) - šlo-li o faktické rozdělení jednoho úkonu – anebo dle odst. 3. Výjimkou by bylo,

pokud by soud shledal, že úkon nebyl účelný. Takové závěry ovšem soud neučinil. Proto bylo třeba i náhradu tohoto úkonu žalobci přiznat.

Žalobci lze dát za pravdu i v tom, že soud I. stupně nesprávně právně stanovil metodu posuzování druhu a výše zadostiučinění. Nebylo správné je stanovit analogicky, jako by šlo o nesprávný úřední postup (nepřiměřenou délku řízení). Vyplývá to z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ve věci sp. zn. 30 Cdo 2256/2011. Stejně tak má pravdu žalovaná v tom, že nemajetkovou újmu z důvodu nezákonného trestního stíhání musí poškozený prokázat.

Odvolací soud považuje za správné závěry soudu I. stupně o základu nároku žalobce včetně toho, že namísto bylo poskytnout odškodnění v penězích. Žalobce prokázal, že mu stíháním vznikla nemajetková újma, neboť jako osoba dosud nestíhaná vnímal stíhání jako velmi nepříznivý zásah do osobnostní integrity, hrozil mu trest odnětí svobody, trpěl nejistotou o výsledku řízení a došlo též k dopadům na jeho zdravotní stav (které však neměly povahu škody na zdraví).

Při stanovení formy či výše zadostiučinění je třeba vycházet především z povahy trestní věci, dále z délky stíhání a především dopadů stíhání do osobnostní sféry poškozeného. Forma a výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, zadostiučinění v penězích se poskytuje, pokud to odpovídá hledisku obecné slušnosti. Tuto obecnou zásadu stanovil Nejvyšší soud ČR v rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 2813/2011 publikovaném pod č. 122, ročník 2012, Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. V další judikatuře tyto zásady dále rozvedl včetně otázky zadostiučinění za nezákonné trestní stíhání, zmínit třeba především rozhodnutí uvedené odvolatelem z něhož je namísto uvést:

„Jediným jednotícím prvkem je zde požadavek, aby soudem přiznané zadostiučinění odpovídalo výši přiznaného zadostiučinění v případech, které se v podstatných znacích (poměřovaných zejména s ohledem na níže uvedená rozhodná kritéria) shodují. Jinak vyjádřeno, výše přiznaného zadostiučinění by se neměla bez zjevných a podstatných skutkových odlišností konkrétního případu podstatně odlišovat od zadostiučinění přiznaného v případě skutkově obdobném. Významnější odchylka je v tomto směru možná jen tehdy, bude-li též soudem řádně a přesvědčivě zdůvodněna.“

Právě touto (srovnávací) metodou nahlížel na věc odvolací soud. Shledal, že tomuto případu je (z dostupné judikatury) nejbližší věc vedená u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 55 Co 145/2015. V něm byl poškozený stíhán 15 měsíců pro trestný čin zvýhodňování věřitele a předlužení se sazbou trestu odnětí svobody 6 měsíců – 3 roky; stíhání skončilo zastavením. Nemajetková újma spočívala zejména v nejistotě o výsledku stíhání, i zde šlo o osobu netrestanou, žádné další významnější zásahy do jeho osobní sféry zjištěny nebyly. Bylo mu poskytnuto zadostiučinění v penězích ve výši 30.000 Kč.

Jakkoli tento případ vykazuje některé dílčí odlišnosti, je z dostupné judikatury nejpodobnější. V obou případech jde o dosud netrestané osoby viněné z hospodářských trestných činů menší intenzity, jejichž stíhání se ukázalo nedůvodným. Zastavení trestního stíhání není daleko od zproštění obžaloby dle § 226 písm. a) tr. řádu. U tohoto důvodu zproštění je též třeba opravit argumentaci žalobce. Nejde o zproštění proto, že bylo prokázáno, že se skutek nestal, ale proto, že nebylo prokázáno, že by se stal. V tom je značný rozdíl. Zatímco v prvním případě bylo postaveno najisto, že se skutek vůbec nestal (což podstatněji mění pohled na osobu stíhanou), v druhém jde jen o to, že se žalobci nepodařilo skutek prokázat (tudíž o tom, co popř. jak se stalo panuje nejistota). Stíhání žalobce bylo o polovinu kratší než ve srovnávaném případě, na druhou stranu u něj byly dopady stíhání do osobnostní sféry intenzivnější, byť nedosahovaly intenzity silné.

Odvolací soud proto i po přihlédnutí k dílčím odlišnostem obou případů považuje míru zásahu do osobnostní sféry poškozených za srovnatelnou a v zásadě přibližně stejnou. Jestliže tedy soud I. stupně (byť na základě nesprávné metody) stanovil výši zadostiučinění

žalobce v penězích na 24.000 Kč, jde o částku srovnatelnou se zmíněným případem. Výhrady nemá odvolací soud ani ke stanovení úroku z prodlení. Rozsudek tedy je – pokud jde o zadostiučinění za nemajetkovou újmu - správný. To platí i o výroku o nákladech řízení.

Proto odvolací soud rozsudek dle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. rozsudek změnil jen v části výroku týkající se skutečné škody, jinak jej jako správný dle § 219 o. s. ř. potvrdil.

Výrok o nákladech odvolacího řízení je odůvodněn tím, že obě strany v něm dosáhly jen částečného úspěchu (§ 142 odst. 2 o. s. ř.)

P o u č e n í : Proti výroku potvrzujícímu výrok I. a výroku měnícímu výrok není dovolání přípustné, proti výroku potvrzujícímu zamítavý výrok II. je přípustné za podmínek § 237 o. s. ř. Pro takový případ lze podat k Nejvyššímu soudu ČR v Brně prostřednictvím soudu I. stupně do dvou měsíců od jeho doručení.

V Praze dne 9. března 2016

JUDr. Zdeněk Stibral v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Jana Abrahámová